

Göteborgs
Stad

Göteborgs Stads rutin för att överväga polisanmälan vid misstanke om brott mot barn under 18 år

Reglerande styrande dokument

Policy
Riktlinje
Regel
Anvisning
► **Rutin**
Instruktion

Göteborgs Stads styrsystem

Utgångspunkterna för styrningen av Göteborgs Stad är lagar och författningar, den politiska viljan och stadens invånare, brukare och kunder. För att förverkliga utgångspunkterna behövs förutsättningar av olika slag. Stadens politiker har möjlighet att genom styrande dokument beskriva hur de vill realisera den politiska viljan. Inom Göteborgs Stad gäller de styrande dokument som antas av kommunfullmäktige och kommunstyrelsen. Därutöver fastställer nämnder och bolagsstyrelser egna styrande dokument för sin egen verksamhet. Kommunfullmäktiges budget är det övergripande och överordnade styrande dokumentet för Göteborgs Stads nämnder och bolagsstyrelser.

Om Göteborgs Stads styrande dokument

Göteborgs Stads styrande dokument är våra förutsättningar för att vi ska göra rätt saker på rätt sätt. De anger vad nämnder/styrelser och förvaltningar/bolag ska göra, vem som ska göra det och hur det ska göras. Styrande dokument är samlingsbegreppet för dessa dokument.

Stadens grundläggande principer såsom demokratisk grundsyn, principer om mänskliga rättigheter och icke-diskriminering omsätts i praktisk verksamhet genom att de integreras i stadens ordinarie beslutsprocesser. Beredning av och beslut om styrande dokument har en stor betydelse för förverkligandet av dessa principer i stadens verksamheter.

De styrande dokumenten ska göra det tydligt både för organisationen och för invånare, brukare, kunder, leverantörer, samarbetspartners och andra intressenter vad som förväntas av förvaltningar och bolag. De styrande dokumenten ligger till grund för att utkräva ansvar när vi inte arbetar i enlighet med vad som är beslutat.

Styrande dokument			
Kommunala föreskrifter		Planerande och reglerande styrande dokument	
Normgivning mot enskild	Riktade styrande dokument	Planerande styrande dokument	Reglerande styrande dokument

Dokumentnamn: Göteborgs Stads rutin för att överväga polisanmälan vid misstanke om brott mot barn under 18 år

Beslutad av: Åsa Etéus, avdelningschef	Gäller för: Samtliga socialförvaltningar -	Diarienummer: -	Datum och paragraf för beslutet: -
Dokumentsort: Rutin	Giltighetstid: Tills vidare	Senast reviderad: 2023-12-12	Dokumentansvarig: Kerstin Tingberg, processledare

Bilagor:
-

Innehåll

Inledning	4
Syftet med denna rutin	4
Vem omfattas av rutinen	4
Bakgrund	4
Koppling till andra styrande dokument	4
Stödjande dokument	5
Rutin	6
Checklista	6
Kort om regelverk och bestämmelser	7
Diskutera och överväg en polisanmälan	7
Bedömning och ställningstagande	8
Ej polisanmäla	8
Polisanmäla	8
Sekretess i förhållande till vårdnadshavare	10

Inledning

Syftet med denna rutin

Rutinens syfte är att underlätta handläggningen när uppgifter inkommer till socialtjänsten gällande att barn under 18 år kan vara utsatt för ett brott och en polisanmälan ska övervägas. I syftet ingår att bidra till en ökad likabehandling av och stärkt rättssäkerhet för dessa barn och familjer.

Vem omfattas av rutinen

Denna rutin gäller tills vidare för verksamheter i samtliga socialförvaltningar, Nordost, Centrum, Sydväst och Hisingen, med ansvar för att utreda barn under 18 år.

Bakgrund

I de fall det finns oro för att ett barn är utsatt för våld innebär det samtidigt en misstanke om brott mot barnet. Det finns en rekommendation från Socialstyrelsen att socialtjänsten i dessa fall bör göra en polisanmälan (SOSFS 2014:6), vilket i vissa avseenden kräver en särskild handläggning. Det är därför viktigt att i en gemensam rutin tydliggöra nämndens ansvar för dessa barn och säkerställa en gemensam hanteringsordning för dessa ärenden.

Koppling till andra styrande dokument

Styrande dokument	Koppling till denna rutin
Socialförvaltningarnas rutin för hantering av skyddade personuppgifter	Rutinen ska läsas parallellt i de fall barnet och/eller dess familj har någon form av skyddade personuppgifter.
Aktualisera en ansökan, anmälan eller information på annat sätt samt förhandsbedömning	Rutinen beskriver den grundläggande initiala handläggningen.
Utreda barn under 18 år enligt 11 kapitlet socialtjänstlagen (SoL)	Rutinen beskriver handläggningen under utredningsprocessen.
Socialtjänstens barnskyddsansvar i ärenden där barn misstänks vara direkt utsatta för eller bevittna våld och/eller sexuella övergrepp av en eller båda föräldrarna eller annan närstående.	Rutinen/handlägningsstödet beskriver den särskilda handläggningen i socialtjänstens utredningsarbete vid misstanke om brott mot barn.

Stödjande dokument

Utreda barn och unga. Handbok för socialtjänsten (Socialstyrelsen, 2023).

SOSFS 2014:6 Socialstyrelsens allmänna råd om handläggning av ärenden som gäller barn och unga.

HSLF-FS 2022:39 Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om våld i nära relationer, 5 kap.

Meddelandeblad Nr 4/2020 Utreseförbud och barnnäktenskapsbrott m. m. – Ökat skydd mot hedersrelaterad brottslighet.

Våld i nära relationer. Handbok för socialtjänsten, hälso- och sjukvården och tandvården (Socialstyrelsen, 2023).

Blankett - Anmälan om misstanke om brott riktat mot barn

[blankett-anmalan-misstanke-om-brott-riktat-mot-barn-sosfs-2014-6-bilaga.pdf](https://www.sosfs.se/blankett-anmalan-misstanke-om-brott-riktat-mot-barn-sosfs-2014-6-bilaga.pdf)
([socialstyrelsen.se](https://www.socialstyrelsen.se))

Rutin

Checklista

	Ansvarig	Åtgärdat
1. Informera 1:e socialsekreterare alt. enhetschef om situationen gällande misstanke om brott mot barn	Socialsekreterare	☐
2. Gå igenom ärendet för ställningstagande kring huruvida en polisanmälan bör göras.	Socialsekreterare 1:e soc.sekr. alt. ec	☐
3. Om ställningstagandet är att en polisanmälan <u>inte bör göras</u> , dokumentera ställningstagandet och dess motivering på journalbladet.	Socialsekreterare	☐
4. Om ställningstagandet är att en polisanmälan <u>bör göras</u> , kontakta beslutsfattaren enligt aktuell delegationsordning och redogör för ärendet och grunderna för ställningstagandet.	Socialsekreterare	☐
5. Skriv en polisanmälan på Socialstyrelsens blankett: ”ANMÄLAN om misstanke om brott riktat mot barn”	Socialsekreterare	☐
6. Underteckna polisanmälan.	Beslutsfattaren enl. delegationsordning	☐
7. Skicka anmälan till berörd Polismyndighet.	Socialsekreterare	☐
8. Dokumentera motiveringen till att en polisanmäla görs på journalbladet i barnets ärende. Registrera beslutet och den avsända handlingen/anmälan till polisen i Treserva.	Socialsekreterare	☐
9. Kontakta Barnhuset och boka in ett samråd snarast.	Socialsekreterare	☐
10. Om barnets vårdnadshavare begär att få ta del av uppgifter:		
1) sekretesspröva uppgifterna i förhållande till vårdnadshavare	Socialsekreterare 1:e soc.sekr. alt ec	☐
2) fatta beslut om att sekretessbelägga uppgifter eller ej	Socialsekreterare	☐
3) dokumentera sekretessprövningen och beslutet, inklusive beslutsgrunderna.	Socialsekreterare	☐

Kort om regelverk och bestämmelser

Sekretessbrytande regler (10 kap. 21 § Offentlighets- och sekretesslagen, OSL) möjliggör för socialtjänsten att polisanmäla brott mot barn enligt 3 kap. (brott mot liv och hälsa), 4 kap. (brott mot frihet och frid) och 6 kap. (sexualbrott) i brottsbalken (BrB) samt brott som anges i lagen (1992:316) med förbud mot könsstympning av kvinnor, om det inte strider mot vad som är till barnets bästa (SOSFS 2014:6).

Huvudregeln är att socialtjänsten skyndsamt *bör* polisanmäla misstanke om nämnda brott. Men det finns *ingen skyldighet* för socialtjänsten att polisanmäla brott mot barn. Lagstiftaren har gett socialtjänsten i uppdrag att göra en professionell, självständig helhetsbedömning av när en misstanke är befogad och om nämnden kan avstå eller avvakta med en polisanmälan. Som vid alla beslut och avgöranden som rör barn ska särskilt beaktas vad hänsynen till barnets bästa kräver.

Den 1 juli 2020 skärptes den straffrättsliga lagstiftningen som rör hedersrelaterat våld och förtryck, för att bland annat förhindra att barn och unga förs utomlands med avsikten att ingå barnäktenskap. Ett nytt brott, "barnäktenskapsbrott" infördes i brottsbalken, BrB samtidigt som brottet "vilsedande till tvångsäktenskapsresa" utvidgades till att även omfatta bestämmelsen om barnäktenskapsbrott. Brottet benämns: "vilsedande till äktenskapsresa." Brotten regleras i 4 kap. BrB och är därmed sådana brott mot barn som omfattas av rekommendationen om polisanmälan.

Sedan den 21 juli 2021 är det också ett brott att låta ett barn bevittna vissa uppräknade brott i 3, 4, 6 och 12 kap. BrB, såsom vålds- och sexualbrott, mellan närstående s.k. Barnfridsbrott (4 kap. 3 § BrB). Bevittna innebär i barnfridsbrottet att barnet ska ha sett eller hört de väsentliga delarna av brottet. Det finns inget krav på att barnet förstår att det som händer utgör ett brott eller att barnet kan ge uttryck för sin upplevelse.

Socialtjänstens beslut att polisanmäla brott mot minderårig är ett handläggningsbeslut som inte kan överklagas.

Om oron gäller att barnets förälder eller annan närstående är den som misstänks ha utsatt barnet för brott finns en rutin med en fördjupad vägledning av handläggningen som inkluderar att överväga en polisanmälan samt hur en polisanmälan påverkar det fortsatta utredningsarbetet (se ovan under rubriken: Koppling till andra styrande dokument).

För aktuella kontaktuppgifter till Barnahus Göteborg se webbplats:

<https://goteborg.se/wps/portal?uri=gbglnk%3a201752710571919>

Diskutera och överväg en polisanmälan

Informera 1:e socialsekreterare eller enhetschef om de inkomna uppgifterna. Gå igenom uppgifterna och den aktuella situationen för ställningstagande gällande om en polisanmälan ska göras eller inte. Om oron gäller att barnets förälder eller annan närstående är den som misstänks ha utsatt barnet för brott kan Barnahus, polis eller åklagare kontaktas vid behov för avidentifierad konsultation. Dessutom kan den första kontakten med familjen behöva planeras noga.

Om det *inte* är en närstående person till barnet som misstänks ha utsatt barnet för våld eller annat övergrepp, ska barnets vårdnadshavare kontaktas för att informeras om den

inkomna oron samt ges möjlighet att framföra sin inställning till en polisanmälan. Om en polisanmälan ska göras behöver samtalet klargöra vem som gör anmälan, socialtjänsten eller förälder.

Bedömning och ställningstagande

Det finns inte någon lagstadgad skyldighet för socialtjänsten att anmäla brott till polisen. Socialtjänsten måste göra en egen bedömning utifrån omständigheterna i det enskilda fallet och vad som är bäst för just *det* barnet. Vid ställningstagandet till om en polisanmälan bör göras ska socialtjänsten ta hänsyn till bland annat barnets behov av skydd, brottets svårighetsgrad, vilken relation barnet har till den misstänkte gärningsmannen och hur barnet skulle reagera om en anmälan gjordes. Socialtjänsten bör dock inte göra någon mer omfattande utredning innan man tar ställning till om en polisanmälan bör göras.¹ Om ett barn i tonåren har berättat om utsatthet för brott är det viktigt att vara lyhörd för barnets uppfattning i frågan, polisanmäla eller inte polisanmäla.

Ej polisanmäla

Ställningstagandet att inte polisanmäla kan vara motiverat när kontakt med polis eller åklagare gett vid handen att de uppgifter som är kända för socialtjänsten inte uppnår kriterierna för att inleda en förundersökning. Men även om det skulle finnas anledning att anta att brott har förövats mot barnet kan det vara motiverat för socialtjänsten att inte göra polisanmälan. Detta gäller i de fall socialtjänstens bedömning är att en polisanmälan inte är till det enskilda barnets bästa.

Utifrån en skyddsaspekt för barnet är det viktigt att handläggaren fortlöpande under utredningstiden överväger om en anmälan behöver göras. Bedömningen kan ändras om det kommer in nya uppgifter eller ytterligare anmälningar som motiverar en polisanmälan.

Om en polisanmälan inte görs bör motiveringen till detta ställningstagande dokumenteras och framgå av journalen. Socialsekreteraren ansvarar för att dokumentera ställningstagandet samt skäl för varför en polisanmälan ej görs, vem som, i enlighet med delegationsordningen, gjort bedömningen (namn och titel) samt datum.

Polisanmäla

Barnets behov av skydd, rättssäkerhet samt rätten till skadestånd är motiv för att anmäla.

- En rättsprocess kan hindra att barnet utsätts för fortsatta övergrepp, och ge viktig information till socialtjänsten. Omständigheterna kring ett påstått brott mot barnet kan vara avgörande för socialtjänstens bedömning av barnets behov av insatser till stöd och/eller skydd.

¹ JO 2011/12, s. 426; JO 2012/13, s. 288

- Ett barn som blivit utsatt för ett brott har rätt till att få brottet och ett skadeståndsyrkande utrett av rättsväsendet. Barnet kan under vissa förutsättningar även ha rätt till brottsskadeersättning från Brottsoffermyndigheten.

Socialtjänsten har ett ansvar för att generellt se till barns säkerhet, skydd och trygghet. En polisanmälan kan bidra till att skydda såväl det aktuella barnet som andra barn från brott av den misstänkte gärningsmannen. Allmänpreventivt är det en samhällsmarkering för att stoppa övergrepp mot barn.

En polisanmälan bör göras skriftligt. Använd Socialstyrelsens blankett ”Anmälan om misstanke om brott riktat mot barn” (återfinns på Socialstyrelsens hemsida, se länk ovan under rubriken Stödjande dokument). I brådskande fall kan en muntlig anmälan göras som senare kompletteras med en skriftlig. I de fall en muntlig anmälan ska göras kan Barnhus kontaktas för att därigenom få kontaktuppgifter till mottagande polis.

Informationen i polisanmälan bör om möjligt innehålla

- det datum eller den tidsperiod som har uppgetts för det misstänkta brottet
- var det misstänkta brottet uppges ha ägt rum
- om barnet har uppgett att han eller hon varit utsatt vid flera tillfällen
- om det finns någon som är misstänkt för brottet
- om nämnden har vidtagit några åtgärder med anledning av det misstänkta brottet, till exempel placering utanför det egna hemmet
- om barnet eller vårdnadshavare har informerats om att en anmälan kommer att göras
- om den misstänkte känner till att en anmälan kommer att göras
- vem som har lämnat den information som ligger till grund för anmälan
- vem som har beslutat om anmälan.

Anmälan utgör grunden för polisens arbete och behöver därför innehålla så detaljerad information som möjligt om vad som har framkommit. Utifrån informationen i anmälan avgör förundersökningsledaren om det finns anledning att anta om ett brott har begåtts och om en förundersökning därmed ska inledas.

Var och en kan polisanmäla misstanken om att ett barn har blivit utsatt för brott. Det finns alltså inget som hindrar vare sig socialtjänsten, vårdnadshavare eller någon annan att göra en polisanmälan. Om den misstänkte gärningspersonen är en familjemedlem eller annan närstående kan det vara enklare för de inblandade att socialtjänsten gör polisanmälan. Flera faktorer kan göra det svårt för en vårdnadshavare eller för barnet själv att göra anmälan i ett sådant fall på grund av lojalitetskonflikt eller rädsla för repressalier.

Socialtjänsten har ingen skyldighet att i förväg underrätta barnet eller dess vårdnadshavare om att en polisanmälan görs. Om en vårdnadshavare är misstänkt för ett brott mot barnet skulle en sådan underrättelse kunna äventyra både polisens förundersökning och barnets säkerhet. Men, om vårdnadshavare begär att få ta del av de beslut som fattats har socialtjänsten ingen möjlighet att undanhålla vårdnadshavaren *beslutet* att polisanmäla misstanke om brott mot barnet. Att en myndighet har fattat ett beslut går inte att sekretessbelägga.²

² 10 kap. 3 § andras tycket OSL;

Socialekreteraren ansvarar för att dokumentera att en polisanmälan görs och att anmälan lämnats till polismyndigheten. Kopia på anmälan förvaras i barnets personakt.

Sekretess i förhållande till vårdnadshavare

Huvudregeln är att vårdnadshavaren ska ha insyn i sekretesskyddat material för att kunna fullgöra sina skyldigheter enligt 6 kap. 11 § föräldrabalken. Det finns dock vissa situationer där uppgifter om barnet kan undanhållas vårdnadshavaren.

Enligt 12 kap. 3 § offentlighets- och sekretesslagen (OSL) gäller sekretess till skydd för en underårig också i förhållande till vårdnadshavaren om det kan antas att den underårige lider betydande men om uppgifterna röjs för vårdnadshavaren, oavsett barnets ålder. En uppgift kan dock inte sekretessbeläggas innan den begärs ut av den som utredningen berör. Det är alltså först när vårdnadshavaren begär att få ta del av uppgifter eller handlingar som en sekretessprövning sker. Om vårdnadshavare begär att få ta del av uppgifter i orosanmälan och/eller polisanmälan måste därför alltid en sekretessprövning göras innan uppgifter om den underårige lämnas till en vårdnadshavare.

Socialekreteraren ansvarar för att dokumentera ett eventuellt beslut, namn och titel på den socialtjänsteman som gjort sekretessprövningen och fattat beslutet, samt datum.